

Sygn. akt II Ca 1040/16

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2017r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Grażyna Kobus

Sędziowie SO Maciej Ejsmont

SO Aleksandra Żurawska

Protokolant Elżbieta Janus

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2017r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku *E. Z.*

przy udziale *J. Z. (1)*

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Świdnicy

z dnia 26 września 2016 r. sygn. akt I Ns 31/13

p o s t a n a w i a:

I zmienić zaskarżone postanowienie w pkt III w ten sposób, że oddalić wniosek E. Z. o ustalenie, że poczyniła z majątku osobistego na majątek wspólny nakład y w wysokości 23.000zł, a nadto w pkt VI w ten sposób, że zasądzoną od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania kwotę 12.135zł podwyższyć do 23 . 635 (dwa dziesięcia trzy tysi q c e sześćset trzydzieści pięć) zł;

II oddalić dalej idącą apelację;

III oddalić wnioski uczestników postępowania o zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

(...)

Sygn. akt II Ca 1040/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 września 2016 r. Sąd Rejonowy w Świdnicy w sprawie z wniosku E. Z. przy udziale J. Z. (1) ustalił, że w skład majątku wspólnego małżeńskiego tychże osób wchodzi:

- a) udział $\frac{1}{2}$ nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym stanowiącej działkę (...) w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 150 000 zł
- b) zabudowana budynkami gospodarczymi działka (...) położona w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 75 000 zł
- c) zabudowana budynkiem mieszkalnym działka (...) położona w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 290 000 zł
- d) prawo użytkowania wieczystego działki (...) zabudowanej budynkiem garażu, położonej w Ś., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 18 000 zł
- e) kredens z drewna dębowego 2 szt o wartości 450 zł
- f) ława z kamiennym blatem o wartości 250 zł
- g) pralka marki (...) o wartości 350 zł
- h) zegar antyczny marki K. – C. o wartości 400 zł
- i) kredens koloru dębu o wartości 250 zł
- j) kredens koloru ciemny orzech o wartości 250 zł
- k) segment o wartości 300 zł
- l) stół dębowy i cztery krzesła o wartości 300 zł
- m) meble kuchenne o wartości 700 zł
- n) pochłaniacz pary o wartości 100 zł
- o) komoda antyk z 5 szufladami w przedpokoju o wartości 350 zł
- p) nadstawa kredensu o wartości 200 zł
- q) szafa w przedpokoju o wartości 200 zł
- r) komoda z trzema szufladami o wartości 50 zł
- s) kanapa o wartości 500 zł
- t) wypoczynek o wartości 200 zł
- u) rama do obrazów 2 szt o wartości 30 zł
- v) obrazy 2 szt o wartości 400 zł
- w) narożnik rozkładany o wartości 350 zł
- x) łóżko sypialniane o wartości 500 zł
- y) lodówki 2 szt o wartości 500 zł
- z) łóżko drewniane o wartości 400 zł

- aa) meble sypialni o wartości 450 zł
- bb) fotel o wartości 100 zł
- cc) zmywarka o wartości 450 zł
- dd) piekarnik elektryczny o wartości 300 zł
- ee) płyta gazowa o wartości 250 zł
- ff) narożnik rozkładany o wartości 150 zł
- gg) komoda z ozdobnymi elementami roślinnymi o wartości 350 zł
- hh) komoda w przedpokoju o wartości 300 zł
- ii) lustro w przedpokoju o wartości 200 zł
- jj) lustro stojące o wartości 300 zł
- kk) komoda o wartości 100 zł
- ll) kredens o wartości 150 z
- mm) drewno opałowe o wartości 2200 zł
- nn) 2 piły elektryczne o wartości o wartości 300 zł
- oo) piła spalinowa S. o wartości o wartości 350 zł
- pp) kosa S. o wartości o wartości 200 zł
- qq) 5 taczek o wartości 300 zł
- rr) piła elektryczna stołowa o wartości 200 zł
- ss) kompresor o wartości 200 zł
- tt) żyrandol z rogów o wartości 750 zł
- uu) przęsła ogrodowe o wartości 600 zł
- vv) telewizor (...) o wartości 700 zł (pkt I)

Sąd Rejonowy dokonał podziału majątku dorobkowego w ten sposób, że E. Z. przyznał następujące prawa majątkowe:

- zabudowaną budynkiem mieszkalnym działkę gruntu (...) położoną w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 290 000 zł,
- kredensy z drewna dębowego 2 szt o wartości 450 zł
- ławę z kamiennym blatem o wartości 250 zł
- pralkę marki (...) o wartości 350 zł
- zegar antyczny marki K. – C. o wartości 400 zł

- kredens koloru dębu o wartości 250 zł
- kredens koloru ciemny orzech o wartości 250 zł
- segmenty o wartości 300 zł
- stół dębowy i cztery krzesła o wartości 300 zł
- meble kuchenne o wartości 700 zł
- pochłaniacz pary o wartości 100 zł
- komodę antyk z 5 szufladami w przedpokoju o wartości 350 zł
- nadstawę kredensu o wartości o wartości 200 zł
- komodę z trzema szufladami o wartości 50 zł
- wypoczynek o wartości 200 zł
- narożnik rozkładany o wartości 350 zł
- lodówkę S. o wartości 250 zł
- fotel o wartości 100 zł
- zmywarkę o wartości 450 zł
- piekarnik elektryczny o wartości 300 zł
- płytę gazową o wartości 250 zł
- narożnik rozkładany o wartości 150 zł
- komodę z ozdobnymi elementami roślinnymi o wartości 350 zł
- komodę w przedpokoju o wartości 300 zł
- lustro w przedpokoju o wartości 200 zł
- lustro stojące o wartości 300 zł
- komodę o wartości 100 zł
- kredens o wartości 150 z
- telewizor (...) o wartości 700 zł, to jest składniki o łącznej wartości 298.100 zł, zaś na rzecz J. Z. (1) pozostałe składniki majątkowe o łącznej wartości 250.830 zł (pkt II).

Sąd Rejonowy ustalił, że E. Z. dokonała z majątku osobistego na majątek wspólny nakładów w wysokości 23.000 zł (pkt III), nakazał wydanie przez każdego z uczestników na rzecz drugiego z nich przyznanych na rzecz owego drugiego uczestnika składników majątkowych (pkt IV i V).

Zasądził od E. Z. na rzecz J. Z. (1) kwotę 12.135 zł płatną w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia (pkt VI)

Nakazał obojgu uczestnikom zapłacić na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Świdnicy kwoty po 5.342, 96 zł tytułem zwrotu wydatków sądowych na opinię biegłego (pkt VII).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

E. Z. i J. Z. (1) pobrali się 26 września 1975 r. w Ś. Ich małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego z 4 lipca 2012 r.

W dniu 23 lutego 1996 r. J. Z. (1) dokonał z zamiany B. P. w ten sposób, że przeniósł na niego spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu nr (...), położonego w Ś. przy u. (...)w zamian za udział 1/2 w działce nr (...) w J.. W dniu 20 października 2005 r. J. i E. Z. rozszerzyli obowiązującą ich majątkową wspólność ustawową na majątek nabyty dotychczas przez któregokolwiek z nich z jakiegokolwiek tytułu, a stanowiący ich majątek osobisty.

W czasie trwania małżeństwa wybudowano na działce (...) dom. J. Z. (2) pożyczał E. Z. pieniądze na wykończeniu domu - 23 000 zł, przywoził materiały budowlane z Niemiec m.in wyposażenie kuchni, łazienki, pochłaniacze. Dom wybudowano ze środków zarobionych przez E. Z. w Niemczech Pożyczka 23 000 zł została zwrócona po sprzedaży przez wnioskodawczynię pola w J.. Wnioskodawczyni pracowała przy budowie domu fizycznie, nosiła dachówki, nosiła zaprawę murarzem, wyciągała wodę ze studni.

W okresie 2001-2008 uczestnik przyjeżdżał do syna do Niemiec pomagając mu nieodpłatnie w renowacji mieszkania, w zamian za co syn wysyłał materiały. Uczestnik sprzedawał rzeczy przywożone przez J. Z. (2). Na potrzeby budowy K. G. pożyczyla wnioskodawczyni w sumie 6000 zł w ratach. Pożyczka została spłacona.

Ugodą z 21 października 1997 r. E. Z. zrzekła się udziału we własnościowym spółdzielczym prawie do lokalu na rzecz R. P. (1) bez spłaty

Wnioskodawczyni pożyczyla od R. P. (1) ok 10-11 tysięcy złotych. Kwotę 9000 zł R. P. (1) darowała uczestnicze za to że ta zrzekła się udziału w mieszkaniu po rodzicach. W dniu 15 lutego 2007 r. E. Z. nabyła od Skarbu Państwa-Agencji Nieruchomości Rolnej działkę (...) położoną w J. o po 3, 40 ha za cenę 14 700 zł. Środki na zakup tej działki wnioskodawczyni miała z tytułu darowizn poczynionych przez M. Z. i R. P. (1).

W dniu 28 grudnia 2006 r., E. Z. udzieliła pełnomocnictwa J. Z. (1) do nabycia w jej imieniu z jej majątku osobistego od Skarbu Państwa (...), nieruchomości rolnej położonej w J.. Działka nr (...) w J. została przez E. Z. w dniu 5 czerwca 2012 r. za kwotę 40 000 zł

Sąd Rejonowy ustalił, że w skład majątku wspólnego małżeńskiego uczestników wchodzi rzeczy i prawa wskazane w pkt I orzeczenia o wskazanej tam wartości.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, że wniosek zasługuje na uwzględnienie. Przywołał treść przepisów art. 31 § 1 i 2 krio, art. 43 § 1 krio, 45 § 1i 2 krio. Sąd ustalił skład i wartość składników majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego na podstawie opinii biegłego J. P. oraz zeznań uczestników. Podział majątku wspólnego przeprowadza się według reguł określonych w art. 212 i nast. kc w zw. z art. 1035 kc w zw. z art. 46 krio.

Kierując się powyższymi zasadami oraz mając na względzie wnioski stron oraz ich sytuację życiową dokonano podziału majątku wspólnego.

Najważniejszymi kwestiami do rozstrzygnięcia przez Sąd pozostała kwestia czy w skład majątku wspólnego wchodzi środki uzyskane ze sprzedaży działki gruntu w J., oraz samochód I., rozliczenie nakładów z majątku osobistego wnioskodawczyni na majątek wspólny oraz kwestia komu przyznać przy podziale działkę zabudowaną nowym domem w J..

Odnosnie działki w J. to wprawdzie działka ta została nabyta w trakcie trwania małżeństwa, jednakże Sąd Rejonowy uznał za udowodnione że została nabyta ze środków nabytych z majątku odrębnego E. Z., o czym świadczą umowy

darowizny oraz zeznania świadków J. Z. (2), R. P. (1) i K. G.. Oceniając wiarygodność tych umów sąd uznał że zasługują one na wiarę, poza tym że pisemne potwierdzenie tych umów w ocenie sądu zostało sporządzone później - na potrzeby toczącego się postępowania, o czym świadczy umieszczenie na umowie danych dotyczącego dowodu osobistego, którego R. P. (2) nie posiadała jeszcze w chwili darowizny. Ten fakt nie podważył samego faktu darowizny, co uwiarygodnione jest tym że uprzednio E. Z. zrzekła się spłaty na rzecz R. P. (1) z tytułu udziału w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu. Ponadto co istotne, działka ta została nabyta w 2007 roku. W ocenie Sądu Rejonowego, mało prawdopodobne było, aby wnioskodawca do końca trwania małżeństwa nie zapoznał się z aktem notarialnym nabycia tej działki ani z treścią księgi wieczystej W aktach brak jest śladu by J. Z. (1) kwestionował ten fakt przed 2012 rokiem.

Sąd uznał za wykazane, że część środków ze sprzedaży tej działki została przez wnioskodawczynię przeznaczona na spłatę zobowiązań zaciągniętych przez wnioskodawczynię i uczestnika na budowę domu, co stanowi nakład wnioskodawczyni z majątku odrębnego na majątek wspólny. Sąd uznał to za udowodnione w zakresie kwoty 23.000 zł, która to kwota pojawia się w zeznaniach J. Z. (2). Świadek ten zeznał wyraźnie, że E. Z. oddała mu taką kwotę po sprzedaży pola w J.. W pozostałym zakresie nakłady te sąd uznał za nieudowodnione albowiem zeznania świadków w tym zakresie są zbyt mało konkretne. Brak szczegółów co do tego, kiedy i w jakiej wysokości wnioskodawczyni dokonała spłat pożyczek.

Orzekając komu przyznać działkę zabudowaną nowym domem w J. Sąd miał na względzie realną możliwość spłaty. Sąd uznał w tym zakresie, mając na uwadze możliwości zarobkowe uczestnika, zwłaszcza ograniczenia ze względów zdrowotnych, że nie będzie miał on realnych możliwości spłaty wnioskodawczyni. Sąd uzna że takie możliwości posiada wnioskodawczyni, dlatego też przyznał jej tę nieruchomość. Sąd przyznał wnioskodawczyni składniki majątkowe o łącznej wartości 298 100 zł, uczestnikowi zaś o wartości 232 830 zł. Ponieważ łączna wartość majątku podlegająca podziałowi wynosi 548 930 zł, wnioskodawczyni i uczestnik powinni uzyskać składniki majątkowe o wartości 274 465 zł. Sąd ustalił że wnioskodawczyni dokonała nakładów z majątku odrębnego na majątek wspólny w wysokości 23 000zł, połowa tej kwoty powinna być jej przez uczestnika zwrócona (11 500 zł)

Z tego rozliczenia wynika że wnioskodawczyni powinna zapłacić uczestnikowi kwotę 12 135 zł(298 100 zł -274 465 zł +11 500 zł).Sąd uznał przy tym że trzy miesiące są realnym terminem na uzyskanie przez wnioskodawczynię takiej kwoty.

W zakresie wydatków sądowych, Sąd uznał że wnioskodawczyni i uczestnik w równym stopniu powinni ponieść wydatki na opinie biegłego J. P.

Apelację od powyższego postanowienia złożył uczestnik postępowania. Zaskarżył on je w części dotyczącej:

1) pkt 1 w zakresie nieuwzględnienia w wykazie majątku dorobkowego uczestników środków pieniężnych uzyskanych przez wnioskodawczynię ze sprzedaży nieruchomości rolnej położonej w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), nabytej w czasie trwania małżeństwa uczestników a sprzedanej przez wnioskodawczynię bez wiedzy uczestnika w dniu 5 maja 2016 r.

2) pkt II . 1.a w zakresie przyznania wnioskodawczyni nieruchomości w postaci działki gruntu nr (...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...)

3) pkt II.1.2 a i b poprzez przyznanie uczestnikowi J. Z. (1) udziału w 1/2 nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym stanowiącej działkę (...) w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) oraz zabudowanej budynkami gospodarczymi działki (...) położonej w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...)

4) pkt III w zakresie przyjęcia, że wnioskodawczyni poczyniła z majątku osobistego na majątek wspólny nakłady w wysokości 23.000 z

5) pkt IV w zakresie obowiązku wydania przez J. Z. (1) ruchomości w postaci fotela i zegara, których uczestnik nie posiada albowiem zostały zabrane przez wnioskodawczynię

6) pkt VI w zakresie wysokości spłaty należnej uczestnikowi J. Z. (1), gdzie nie uwzględniono wartości nieruchomości w J., sprzedanej przez wnioskodawczynię, a także nakładów uczestnika postępowania na nieruchomości w postaci działki gruntu (...) w wysokości 8.000 zł (droga, ogrodzenie, budynek gospodarczy)

7) pkt VII w zakresie nakazania J. Z. (1) uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa kwoty 5.342,96 zł.

Uczestnik zarzucił naruszenie przez Sąd Rejonowy, w opisany przez siebie sposób, prawa materialnego, a to: przepisów art. 212 k.c., 1035 k.c., 45 – 46 krio. Nadto, zarzucił Sądowi I instancji naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, jak również art. 113 ust. 1 oraz art. 13 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Przedmiotem zarzutu była też sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, jak również nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy.

Powołując się na powyższe zarzuty uczestnik wniósł o dokonanie zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez :

- przyjęcie, że w skład majątku dorobkowego uczestników wchodzi kwota 90.160 zł stanowiąca wartość nieruchomości położonej w J. działka nr (...), sprzedanej przez wnioskodawczynię w dniu 5 maja 2012 r., a także poprzez podwyższenie wartości łącznej składników majątku dorobkowego z kwoty 548.930 zł do kwoty 639.090 zł

- dokonanie zmiany pkt II.1.a zaskarżonego postanowienia poprzez przyznanie wnioskodawczyni udziału 1/2 nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym stanowiącej działkę (...) w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 150 000 zł, a także nieruchomości zabudowanej budynkami gospodarczymi w postaci działki (...) położonej w J. dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 75.000 zł w miejsce nieruchomości w postaci zabudowanej budynkiem mieszkalnym działki (...) położonej w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 290 000 zł

- dokonanie zmiany pkt II.2 a i b postanowienia poprzez przyznanie uczestnikowi zabudowanej budynkiem mieszkalnym działki (...) położonej w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 290 000 zł , w miejsce nieruchomości opisanych w pkt 2.a i b zaskarżonego orzeczenia

- ustalenie, że uczestnik dokonał z majątku osobistego nakładów na nieruchomość objęta księgą wieczystą (...) o wartości 8.000 zł

- zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika tytułem dopłaty kwoty w wysokości mnie niższej niż 3.715 zł.

- dokonanie zmiany pkt VII poprzez obciążenie wnioskodawczyni wydatkami na opnie biegłego

- zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania kosztów zastępstwa prawnego za obie instancje.

W zakresie objętym apelacją Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 lutego 1996 r. J. Z. (1) zawarł z B. P. umowę zamiany. Na jej podstawie J. Z. (1) przeniósł na B. P. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu nr (...) położonego w Ś. przy ul. (...), należące do jego majątku odrębnego, zaś B. P. przeniósł na J. Z. (1) 1/2 udziału we współwłasności działki gruntu nr (...) w J..

Dowód: umowa zamiany z 23 lutego 1996 k.215-219

W dniu 20 października 2005 r. J. Z. (1) i E. Z. rozszerzyli obowiązującą ich majątkową wspólność ustawową na majątek nabyty dotychczas przez któregokolwiek z nich z jakiegokolwiek tytułu, a stanowiący ich majątek osobisty.

Dowód: umowa o rozszerzenie wspólności ustawowej k. 220-222

Przed Sądem Rejonowym w Świdnicy, pod sygnaturą I Ns 8/96, toczyła się sprawa z wniosku R. P. (1) o dział spadku po I. P. i W. P.. W toku postępowania uczestnicy R. P. (2), K. S., Z. P. i E. Z. zawarli w dniu 21 października 1997 r. ugodę. Na jej podstawie ustalili, że wchodzące w skład spadku własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego przyznane zostanie na rzecz R. P. (1) z obowiązkiem spłaty na rzecz K. S. kwoty 3.908,84 zł. E. Z. nie przyznano w tej ugodzie spłat.

Dowód: uгода z 21 października 1997 r. k. 354

W dniu 15 października 2006 r. R. P. (1) zawarła umowę z E. Z.. Na jej podstawie dokonała na jej rzecz darowizny kwoty 9.500 zł.

W dniu 5 stycznia 2007 r. J. Z. (2) zawarł umowę z E. Z.. Na jej podstawie dokonał na jej rzecz darowizny kwoty 9.500 zł.

W dniu 15 lutego 2007 r. doszło do zawarcia umowy sprzedaży. Na jej podstawie Skarb Państwa –(...)sprzedał E. Z. nieruchomości w postaci działki gruntu nr (...) o powierzchni 3,40 ha, położoną w J.. Cenę sprzedaży ustalono na 14.700 zł, która to zapłacona została przez E. Z. ze środków uzyskanych z jej majątku osobistego, a to z darowizn o jakich mowa wyżej.

Dowód: zeznania świadków R. P. (1) ki. 323 – 325

J. Z. (2) k. 317 - 321

zeznania E. Z. k. 299

zeznania J. Z. (1) k. 660 (tylko co do dobrej sytuacji majątkowej J. Z. (2) w 2007 r.)

pełnomocnictwo z dnia 28 grudnia 2006 r. k. 196

W dniu 5 czerwca 2012 r. E. Z. zawarła umowę sprzedaży, na podstawie której sprzedała wskazaną wyżej działkę za cenę 40 000 zł.

Dowód: umowa sprzedaży z 5 czerwca 2012 r. k. 355-358

W skład majątku wspólnego E. Z. i J. Z. (1) wchodzi m.in.:

- 1/2 udziału we współwłasności nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym, stanowiącej działkę (...) w J. dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 150 000 zł

- własność nieruchomości zabudowanej budynkami gospodarczymi, stanowiącej działkę (...) położoną w J., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 75 000 zł

- własność nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym, stanowiącą działkę (...) położoną w J. dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 290 000 zł

Dowód: odpisy ksiąg wieczystych k. 10 – 18

decyzja k. 19

Wnioskodawczyni utrzymuje się obecnie z wynagrodzenia za pracę w wysokości 800 zł. Uczestnik utrzymuje się z prac dorywczych, z których uzyskuje miesięczny dochód w wysokości około 700 – 800 zł miesięcznie. Jego stan zdrowia jest zły. Cierpi na wrzody żołądka, nadciśnienie i schorzenia kręgosłupa.

Dowód: przesłuchanie wnioskodawczyni i uczestnika k. 660

(...) w Ś. zaświadczył, że E. Z. posiada zdolność do zaciągnięcia kredytu konsumenckiego w wysokości 25.000 zł na okres 60 miesięcy.

Dowód: opinia (...) w Ś. k. 697

A. Z. i J. Z. (1) złożyli oświadczenia woli, z których wynika, że A. Z. udziela J. Z. (1) pożyczki w wysokości 50.000 zł celem sfinansowania dopłaty z niniejszej sprawy. Kwota pożyczki miałaby być spłacona w terminie 20 lat.

Dowód: umowa pożyczki k. 834 – 835

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że apelacja jest uzasadniona jedynie częściowo, zaś w pozostałym zakresie podlega oddaleniu jako bezzasadna.

Trafnie wskazał Sąd Rejonowy, że podział majątku wspólnego realizowany jest w oparciu o reguły określone w art. 212 i nast. kc w zw. z art. 1035 kc w zw. z art. 46 krio

Na wstępie rozważań podkreślić należy, że przedmiotem zaskarżenia nie była całość rozstrzygnięć Sądu Rejonowego dotyczących ustalenia majątku dorobkowego uczestników niniejszego postępowania i sposobu jego podziału, lecz tylko niektóre z nich. Całość zarzutów apelacyjnych ogniskuje się wokół kwestii ustalenia:

- czy w skład majątku wspólnego uczestników postępowania wchodziła nieruchomość w postaci działki gruntu nr (...), położonej w J.,

- w jaki sposób należy dokonać podziału działek, wchodzących w skład majątku dorobkowego uczestników, położonych w J.,

- czy poczynione zostały nakłady uczestników z ich majątków osobistych na majątek wspólny, a także, choć to nie do końca oczywiste

- czy uczestnik postępowania jest w posiadaniu fotela i zegara opisanych w pkt II. 1 s oraz II. 1 e zaskarżonego postanowienia, do wydania których został zobowiązany.

Odnosząc się do zarzutów apelanta, związanych z ustaleniem przez Sąd Rejonowy, że nieruchomość położona w J. w postaci działki gruntu nr (...) wchodziła w skład majątku osobistego wnioskodawczyni, nie zaś – jak tego domaga się apelujący – w skład majątku wspólnego uczestników, to wskazać należy, że nie zasługują one na uwzględnienie. Sąd Rejonowy poczynił w analizowanym zakresie trafne ustalenia. Wskazuje na to nie tylko treść dokumentu umowy sprzedaży z dnia 15 lutego 2007 r., (na podstawie której wnioskodawczyni nabyła własność nieruchomości), lecz także inne istotne elementy materiału dowodowego. W pierwszej kolejności wskazać tu należy na zeznania J. Z. (2) i R. P. (1), a więc odpowiednio – syna i siostry wnioskodawczyni, którzy stwierdzili, że darowali wnioskodawczyni kwoty po 9.500 zł. Ze środków tych wnioskodawczyni sfinansowała zakup przedmiotowej nieruchomości. Istotne jest, że oboje świadkowie w toku swych zeznań wykazali tak motywację swych działań, jak i posiadanie przez siebie środków na ten cel. Co do świadka J. Z. (2), zeznał on, że darowizny środków pieniężnych dokonał wyłącznie na rzecz matki, gdyż z ojcem miał jedynie powierzchowne kontakty, nie miał z nim dobrych relacji. Miał je natomiast z matką, której chciał pomóc. Jego sytuacja finansowa była wówczas dobra. W okresie od 2004 r. do 2009 r. pracował w Niemczech jako kierownik tira i magazynier. Miał zatem dochody umożliwiające mu dokonanie na rzecz matki darowizny o nie tak znowu znacznej wysokości, jaką była kwota 9.500 zł. Okoliczność ta wynika zresztą nawet z zeznań samego uczestnika postępowania J. Z. (1), który w toku swego przesłuchania przyznał, że w 2007 r. jego syn J. Z. (2) „miał pieniądze”. Podkreślić należy, że podnoszona w kolejnych pismach procesowych uczestnika postępowania zła sytuacja majątkowa J. Z. (2) początek swój miała dopiero we wrześniu 2009 r. po jego tymczasowym aresztowaniu, a więc ponad dwa lata po zakupie nieruchomości w J. przez wnioskodawczynię.

Sąd uznał także za wiarygodne zeznania R. P. (1). W toku swego przesłuchania stwierdziła, że darowała ona swej siostrze kwotę 9.500 zł albowiem wcześniej w toku postępowania o dział spadku po ich rodzicach wnioskodawczyni z

niniejszej sprawy przekazała na jej rzecz należny jej udział spadkowy bez obowiązku spłaty. Okoliczność tę potwierdza odpis protokołu rozprawy z dnia 21 października 1997 r. prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Świdnicy w sprawie I Ns 8/96. Na posiedzeniu tym, w sprawie o dział spadku po I. P. i W. P., uczestnicy tego postępowania zawarli ugodę. Na jej mocy własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego położonego w Ś. przy (...) o wartości 36.469,60 zł przyznano na rzecz R. P. (1), bez obowiązku spłaty na rzecz E. Z.. Racjonalne jest zatem, że powodowana wdzięcznością wobec siostry, R. P. (1) dokonała na jej rzecz darowizny wiedząc, że planuje ona zakup nieruchomości. Należy też zwrócić uwagę na fakt, że przypuszczalna wysokość spłaty do jakiej zobowiązana byłaby na rzecz E. Z. jej siostra, w następstwie sprawy działowej wyniosłaby przypuszczalnie 3.908,84 zł. Taka spłata ustalona została w ugodzie zawartej w sprawie I Ns 8/96 na rzecz innego z uczestników. Kwota ta odpowiadała 3,6 – krotności ówczesnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, które w 1997 r. wynosiło 1.061 zł. Przedmiotem darowizny R. P. (1) na rzecz jej siostry była zaś kwota 9.500 zł. W chwili jej dokonywania, a więc w październiku 2006 r., kwota ta odpowiadała 3,5 – krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, które w tym czasie wynosiło 2.657,99 zł. Uwiarygodnia to wersję analizowanego świadka, że jej zachowanie stanowiło wyraz chęci zrewanżowania się siostrze za jej postawę w toku sprawy spadkowej. Świadek zeznała też, że w chwili dokonywania darowizny miała do swej dyspozycji środki pochodzące z zamiany mieszkania na mniejsze w 2003 r., a także oszczędności z pracy w Niemczech oraz transakcji na giełdzie.

Godzi się wreszcie zauważyć, że przedmiotu obu darowizn nie stanowił kwoty o nader znacznej wysokości, która na tle innych tego rodzaju umów wyróżniałyby się swą wartością. Przeciwnie, były to umowy dotyczące kwot pieniężnych o stosunkowo umiarkowanej wysokości.

Należy odnieść się do dokumentów obu umów darowizny. Sąd nie oparł się na dowodach z nich albowiem poza sporem jest, że zawierają one wadliwe dane dowodu osobistego obdarowanej, a mianowicie takie, które miał dowód osobisty, jaki uzyskała wnioskodawczyni już po zawarciu umów. Podważa to skutecznie zaufanie to tychże dokumentów, wobec czego nie stały się one podstawą ustaleń faktycznych. Podkreślić przy tym wypada, że umowa darowizny kwoty 9.500 zł nie wymaga dla swej ważności, czy też skuteczności zachowania formy pisemnej, jeśli została wykonana. W tej sytuacji sporządzenie dokumentu umowy, już po faktycznym złożeniu przez kontrahentów zgodnych oświadczeń woli o zawarciu umowy nie podważa faktu jej wcześniejszego zawarcia.

W następstwie obu umów darowizny wnioskodawczyni uzyskała środki w łącznej wysokości 19.000 zł, wystarczające na pokrycie kosztów zakupu nieruchomości położonej w J., której cena sprzedaży wyniosła 14.700 zł.

Niezależnie od powyższego, na fakt, że wnioskodawczyni dokonała zakupu nieruchomości w J. do majątku osobistego wskazuje też dokument pełnomocnictwa notarialnego z dnia 28 grudnia 2006 r. (k. 196). Dokument ten obejmował oświadczenie wnioskodawczyni o udzieleniu uczestnikowi pełnomocnictwa do nabycia w jej imieniu z jej majątku osobistego od Skarbu Państwa – Agencji Nieruchomości Rolnych nieruchomości rolnej, położonej w J.. Co prawda, uczestnik zaprzeczył, by kiedykolwiek zapoznał się z tym dokumentem, lecz zasady doświadczenia życiowego sprzeciwiają się przyjęciu, że w grudniu 2006 r. wnioskodawczyni udała się do notariusza w celu złożenia nieprawdziwego oświadczenia na potrzeby postępowania o podział majątku, które miało być wszczęte wiele lat później.

Całokształt powyższych okoliczności wskazuje, że nieruchomość w J. nie weszła w skład majątku wspólnego uczestników niniejszego postępowania, lecz od początku stanowiła składnik majątku osobistego wnioskodawczyni. Co za tym idzie, środki uzyskane z jej sprzedaży nie podlegają uwzględnieniu w podziale majątku wspólnego uczestników postępowania.

Co do nieruchomości położonych w J.. Między uczestnikami, na obecnym etapie postępowania, nie były kwestionowane: wartość poszczególnych działek oraz celowość przyznania działek nr (...) na rzecz jednego z uczestników postępowania, zaś działki nr (...) na rzecz drugiego z nich. Rozstrzygnięcia w tym przedmiocie zawarte w zaskarżonym postanowieniu nie były w jakimkolwiek elemencie kwestionowane przez wnioskodawczynię, zaś przez uczestnika jedynie w kwestii przyznania konkretnej działki na rzecz poszczególnych uczestników postępowania. Przyjęte przez Sąd Rejonowy rozwiązanie polegające na przyznaniu wnioskodawczyni działki nr

(...) zabudowanej budynkiem mieszkalnym, mającej wyższą wartość, zaś na rzecz uczestnika postępowania udziału w prawie współwłasności działki nr (...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym, o niższej wartości jest trafne. Uczestnik postępowania nie wykazał, iż byłby w stanie uiścić na rzecz wnioskodawczyni dopłatę. W toku całego postępowania akcentował on swój zły stan zdrowia, ograniczoną zdolność do pracy i niskie dochody. Nie byłby w stanie wygospodarować środków na poczet tejże dopłaty. Oceny tej nie zmienia dowód z umowy pożyczki złożony przez wnioskodawcę do akt sprawy wraz z apelacją. W ocenie Sądu Okręgowego, oczywiste jest, że dokument ten sporządzony został na potrzeby niniejszego postępowania i zawiera pozorne oświadczenia woli w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. W sposób oczywisty sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego jest, by córka uczestnika postępowania udzieliła mu w istocie pożyczki tak niebagatelnej kwoty pieniężnej jak 50.000 zł, której spłata nastąpić miałaby jednorazowo za 20 lat. Wątpliwe jest zresztą by w ogóle nastąpiła. Skoro dziś stan zdrowia uczestnika, jak sam wskazuje, nie pozwala mu na aktywne poszukiwanie pracy, a jego sytuacja majątkowa jest zła, to trudno realnie oczekiwać by jego sytuacja materialna i zdrowotna miała polepszyć się za dwadzieścia lat i to w takim stopniu, by umożliwić spłatę owej pożyczki. Z tej przyczyny Sąd uznał, że kontrahenci umowy pożyczki z dnia 3 listopada 2016 r. złożyli pozorne oświadczenia woli, które z mocy art. 83 § 1 k.c. są nieważne.

Wnioskodawczyni wykazała natomiast swe zdolności do zrealizowania obowiązku dopłat. Z dokumentu prywatnego, jakim jest opinia z dnia 2 lutego 2016 r. wynika, że (...) w Ś. stwierdził zdolność wnioskodawczyni do zaciągnięcia kredytu konsumenckiego w wysokości 25.000 zł. Nie nasunęły się wątpliwości co do prawdziwości i rzetelności tego dowodu, który pochodzi od podmiotu, który nie jest zainteresowany wynikiem postępowania w niniejszej sprawie.

Bez istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostaje okoliczność, że nieruchomości w J. w postaci działki gruntu, z podziału której powstały działki (...), weszła do majątku wspólnego uczestników postępowania na skutek zawarcia przez nich umowy o rozszerzenie wspólności ustawowej na majątek nabyty przez nich (gdyż wcześniej stanowiła element majątku osobistego uczestnika), a stanowiący element nich majątku osobistego. Podkreślić należy, że uczestnicy postępowania, reprezentowani przez profesjonalnych pełnomocników nie wnosili w oparciu o art. 43 § 2 krio o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym. W tej sytuacji przyjąć należy nie tylko, że – stosownie do art. 43 § 1 krio - ich udziały w majątku wspólnym są równe, ale i że nie zachodziły istotne różnice w stopniu przyczynienia się przez nich do powstania tego majątku.

Uczestnik postępowania nie może też w ustalonym przez Sąd stanie faktycznym wywodzić skutecznie żądania przyznania mu tej spośród działek w J., która ma wyższą wartość, z tej tylko okoliczności, że to on a nie jego żona wykonywał większość prac fizycznych przy budowie domu posadowionego na tej działce. Oboje małżonkowie podejmując działania mające na celu powiększenia majątku wspólnego działali w oparciu o przyjęty przez nich zgodnie podział ról i zadań. W przeciwnym wypadku żądaliby ustalenia nierównych udziałów w majątku dorobkowym.

Sąd Okręgowy uznał natomiast za trafne zarzuty uczestnika co do ustalenia przez Sąd Rejonowy, że wnioskodawczyni poczyniła ze swego majątku osobistego nakładu na majątek wspólny w wysokości 23.000 zł. Stosownie do ustaleń Sądu I instancji, kwota ta pochodzić miała z pożyczki udzielonej wnioskodawczyni przez jej syna J. Z. (2). Stosownie do ogólnej reguły rozkładu ciężaru dowodu z art. 6 k.c., to na wnioskodawczyni, jako wywodzącej z tego faktu skutki prawne, spoczywał obowiązek wykazania, że poczyniła ona takie nakłady. Na tę okoliczność wnioskodawczyni zaoferowała dowód z zeznań świadka J. Z. (2). Należy dostrzec, że świadek ten nie był w stanie wskazać dat przekazywania pieniędzy matce. Co prawda początkowo zeznał (k. 317), że było to w roku 2009. Potem jednak (k. 319) zeznał, że nie jest w stanie przypomnieć sobie, w którym roku przekazywał matce pieniądze, ani kiedy rodzice budowali dom. Należy wreszcie podkreślić, że nawet jeśli były w istocie przekazane wnioskodawczyni przez świadka środki pieniężne – co jak wskazano wyżej nie zostało udowodnione – to nie wykazano, by były przez nią przeznaczone na prace budowlane w budynku uczestników postępowania.

Co do zarzutów odnoszących się do pkt IV zaskarżonego postanowienia wskazać należy, że nie są one uzasadnione. Po pierwsze, w tej jednostce redakcyjnej zaskarżonego postanowienia nie zawarto rozstrzygnięcia co do obowiązku wydania jakichkolwiek ruchomości przez J. Z. (1) na rzecz E. Z. albowiem rozstrzygnięcia w tym przedmiocie zawiera pkt V, który nie został objęty zarzutami apelacji. Po drugie, apelant nie wniósł o dokonanie jakiegokolwiek zmiany

w zakresie pkt V, czy też zresztą również IV. Po trzecie wreszcie, uczestnik postępowania nie zaferował żadnych dowodów na okoliczność zabrania przez wnioskodawczynię zegara i fotela z miejsca zamieszkania uczestników.

Co do zarzutu braku uwzględnienia przez Sąd Rejonowy we wzajemnych rozliczeniach nakładów w wysokości 8.000 zł, jakie poczynić miał uczestnik postępowania na (...) w postaci drogi, ogrodzenia i budynku gospodarczego wskazać należy, że uczestnik nie udowodnił, by nakłady te dokonywane były za zgodą wnioskodawczyni. Nie wykazał też, jaka była wartość tych nakładów zwłaszcza przy uwzględnieniu sporu co do pochodzenia materiałów, z których były przywołane tu prace wykonywane. Podkreślić należy, że z zeznań J. Z. (2) wynika, że to on sfinansował materiały na zakup ogrodzenia. Uczestnik postępowania nie zaferował natomiast dowodów na okoliczność, iż to on sfinansował zakup materiałów na prace w zakresie drogi, ogrodzenia i budynku gospodarczego na wskazanej wyżej działce, choć spoczywał na nim w tym zakresie ciężar dowodu.

Niezasadny okazał się także zarzut apelacyjny skierowany przeciwko pkt VII zaskarżonego orzeczenia. W oparciu o art. 567 § 3 kpc w zw. z art. 684 kpc, w toku postępowania o podział majątku wspólnego sąd ustala z urzędu wartość przedmiotów wchodzących w skład majątku wspólnego. Uniezależnienie badania spornej wartości składników majątku dorobkowego od inicjatywy dowodowej uczestników, skłania do przyjęcia, że w przypadku, gdy sporna jest między byłymi małżonkami wartość przedmiotów wchodzących w skład ich dorobku, koszty opinii biegłego, dopuszczonej w poczet dowodów na tę właśnie okoliczność, ponieść winni uczestnicy w częściach równych.

Uwzględniając powyższe rozważania przyjąć należy, że zaskarżone orzeczenie podlega zmianie w zakresie pkt III poprzez oddalenie wniosku wnioskodawczyni o ustalenie, że poczyniła z majątku osobistego na majątek wspólny nakłady w wysokości 23.000 zł. W konsekwencji, wysokość dopłaty podwyższona być winna do kwoty 23.635 zł. W pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu.

W tej sytuacji, na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc orzeczono jak w pkt I, zaś na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc orzeczono jak w pkt II

Wobec faktu, że na gruncie postępowania nieprocesowego obowiązuje zasada, że uczestnicy postępowania ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie (art. 520 § 1 kpc) należało oddalić wnioski uczestników o zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania apelacyjnego. Podział majątku wspólnego był wnioskowany przez oboje uczestników, także J. Z. (1) nie wnosił o oddalenie wniosku. Co za tym idzie, ich interesy nie były sprzeczne. W tej sytuacji orzeczono jak w pkt III.

(...)